

TM	Г. XXXVII	Бр. 1	Стр. 421-440	Ниш	јануар - март	2013.
----	-----------	-------	--------------	-----	---------------	-------

UDK 347.72 + 347.73

Pregledni rad

Primljeno: 25.10.2010.

Revidirana verzija: 12.11.2012.

Odobreno za štampu: 21.03.2013.

Bratislav Stanković

Državni univerzitet u

Novom Pazaru

Departman za pravne nauke

Novi Pazar

Dragan Demirović

KOMPANIJSKOPRAVNI I PORESKOPRAVNI TRETMAN UNOŠENJA ULOGA U PRIVREDNO DRUŠTVO

Apstrakt

Razlike u stepenu odgovornosti vlasnika za obaveze privrednih društava jedan su od glavnih razloga za postojanje različitih pravila u pogledu minimalnog iznosa i vrste osnivačkog kapitala. Autori zaključuju da srpsko kompanijsko pravo na zadovoljavajući način uređuje ovaj problem. S druge strane, osnivači privrednog društva otuđuju deo svoje imovine u korist novoosnovanog privrednog društva. Shodno tome, postavlja se pitanje da li bi navedeno otuđenje trebalo oporezovati prema: (1) opštim pravilima; ili (2) posebnim pravilima koja za cilj imaju podsticanje investicija. Na osnovu izvršene komparativne analize propisa više država, kao i srpskih propisa, autori zaključuju da je poželjno pružanje poreskih podsticaja za osnivanje privrednih društava. U skladu sa navedenim, sugeriše se uvođenje odloženog oporezivanja kapitalnih dobitaka koji nastaju po osnovu unošenja osnivačkih uloga u privredno društvo. Takođe, autori predlažu otklanjanje i drugih nedostataka na koje ukazuju u članku.

Ključne reči: privredno društvo, oporezivanje, kapitalni dobitak, poreski podsticaji, investicije

CORPORATE AND TAX LAW TREATMENT OF CAPITAL CONTRIBUTIONS TO A COMPANY

Abstract

The differences in the extent of liability of owners for the obligations of a company are the main reason for the existence of different rules with respect to the amount and type of minimum initial capital. According to the authors, this problem is satisfactorily resolved in the Serbian Company Law. On the other hand, the founders of the company alienate part of their property to the newly established company. Accordingly, the question is whether this alienation should be taxed under: (1) general rules; or (2) the special rules aimed at encouraging investments. Based on the analysis of comparative and Serbian regulations, the authors conclude that tax incentives should be prescribed in this respect. With regard to the above, it is suggested that Serbian regulations should allow the roll-over relief for capital gains realized in the process of establishing a new company and that other detected deficiencies should be corrected.

Key words: Company, Taxation, Capital Gain, Tax Incentives, Investments

Privredna društva kojima se priznaje pravni subjektivitet trebalo bi da imaju i svoju posebnu imovinu (nezavisnu od imovine vlasnika) kojom odgovaraju za obaveze preuzete u pravnom prometu. Postoje dva osnovna načina sticanja imovine privrednih društava: prvi, po osnovu uloga koji u imovinu privrednog društva unose osnivači i docniji vlasnici i, drugi, sticanje imovine poslovanjem. Značaj posedovanja i visine imovine privrednog društva razlikuje se s obzirom na vrstu odgovornosti vlasnika privrednog društva za obaveze privrednog društva. Ukoliko vlasnici privrednog društva neograničeno solidarno odgovaraju sopstvenom imovinom za obaveze privrednog društva, značaj posebne imovine privrednog društva u velikoj meri gubi na značaju u odnosu na slučaj kada je odgovornost vlasnika privrednog društva ograničena na ulog koji je vlasnik uneo u privredno društvo. Različiti značaj koji ima sopstvena imovina za društva lica (čiji vlasnici odgovaraju neograničeno solidarno za obaveze društva) u odnosu na značaj sopstvene imovine društava kapitala (čiji vlasnici odgovaraju za obaveze društva do visine uloga u imovinu društva) rezultirao je u fleksibilnijim pravilima kojima se uređuje visina i struktura osnivačkog kapitala za društva lica u odnosu na pravila kojima se uređuje visina i struktura osnivačkog kapitala društava kapitala. Moramo da istaknemo da se navedena konstatacija odnosi na zakonodavstva država članica EU, i država čija su zakonodavstva pod uticajem kontinentalnih zakonodavstava. U SAD, i drugim državama koje su donele svoje kompanijskopravne propise pod uticajem SAD, ovo

razlikovanje nema tako veliki značaj, npr. za društva kapitala nije propisan minimalan kapital i ne ograničava se pravo na unošenje uloga u radu i uslugama. Prema našem zakonu (Закон о привредним друштвима, 2011), minimalan osnovni kapital društva sa ograničenom odgovornošću iznosi 100 dinara, osim ako je posebnim zakonom predviđen veći iznos osnovnog kapitala za društva koja obavljaju određene delatnosti (Закон о привредним друштвима, 2011, чл. 145.) a minimalni iznos osnovnog kapitala za akcionarsko društvo određen je u iznosu od 3.000.000 dinara, osim ako je posebnim zakonom predviđen veći iznos (Закон о привредним друштвима, 2011, чл. 293.). Ulog u osnovni kapital može biti u novcu, stvarima i pravima (Закон о привредним друштвима, 2011, чл. 45.), a izuzetno u slučaju ortačkog društva (Закон о привредним друштвима, 2011, чл. 96. ст. 2.) i komplementara komanditnog društva (Закон о привредним друштвима, 2011, чл. 129.) ulog u osnovni kapital može biti i u radu i uslugama. Primetićemo da je srpski zakonodavac u velikoj meri približio tretman društava sa ograničenom odgovornošću onome koji je propisan za društva lica, tako što je za društva sa ograničenom odgovornošću propisao izuzetno nizak iznos minimalnog osnovnog kapitala.

U nastavku izlaganja ukazaćemo na razlike u pravilima kojima se uređuje unošenje uloga u imovinu društava lica, s jedne strane, i na unošenje uloga u imovinu društava kapitala, s druge strane.

Ulozi u gotovom novcu. Ulozi u gotovom novcu dozvoljeni su kod osnivanja svih privrednih društava. U jednom broju zakonodavstava određuje se minimalni iznos uloga u gotovom novcu ili odnos između novčanog i nenovčanog kapitala za osnivanje pojedinih vrsta društava kapitala. Srpsko kompanijsko pravo ne predviđa minimalan iznos novčanog dela osnovnog kapitala. Ulozi u gotovom novcu unose se u poslovne knjige osnovanog društva u nominalnom iznosu i nema potrebe da se vrši procena ovih uloga.

Ulozi u stvarima i pravima (ulozi u naturi). Ulozi u stvarima i pravima (ulozi u naturi), kao i u slučaju uloga u gotovom novcu, dozvoljeni su prilikom osnivanja svih privrednih društava. Za razliku od uloga u gotovom novcu, ulozi u naturi podvrgavaju se proceni i određivanju vrednosti u novčanom iznosu. Postoje dva osnovna načina za procenu vrednosti uloga u stvarima i pravima: (1) sporazum između samih osnivača, kada je ova mogućnost dozvoljena zakonom u pogledu određene forme privrednog društva; i (2) procenom ovlašćenog procenjivača ili odlukom suda kada nema sporazuma između osnivača ili kada je ovakav način procene vrednosti uloga posebno predviđen zakonom. Srpsko kompanijsko pravo predviđa da u slučaju javnog akcionarskog društva procenu vrednosti uloga u osnovni kapital može vršiti ovlašćeni sudski veštak, revizor, drugo stručno lice koje je od nadležnog organa Republike Srbije ovlašćeno da vrši procenu vrednosti

određenih stvari i prava, kao i pravno lice koje ispunjava zakonom propisane uslove da vrši procene vrednosti stvari ili prava koja su predmet procene (Закон о привредним друштвима, 2011, чл. 50. ст. 2. и чл. 51.).

Ulozi u radu i uslugama. Prema Drugoj direktivi EU (Second Council Directive 77/91/EEC) kapital kojim se osniva akcionarsko društvo mora biti podoban za procenu, pa se, prema tome, ovo privredno društvo ne može osnovati ulozima u radu i uslugama (Васиљевић 2006, 631). U pravu SAD ulozi u radu i uslugama dozvoljeni su za sve vrste privrednih društava. Srpsko kompanijsko pravo razlikuje: (1) uloge u budućem radu i uslugama – dozvoljeni su za ortačko društvo i komplementare komanditnog društva; i (2) uloge u izvršenom radu i uslugama – dozvoljeni su za sva privredna društva, izuzev javnih akcionarskih društava.

Za poreskopравни tretman događaja osnivanja od značaja su pitanja poreskopavnog tretmana, i to: prvo – dohotka, odnosno dobiti koju osnivači privrednog društva, s jedne strane, i novoosnovano privredno društvo, s druge strane, ostvaruju po osnovu razmene imovine osnivača privrednog društva za akcije i udele u privrednom društvu; i drugo – prometa stvari i prava koje se unose kao ulog u privredno društvo.

ULOZI U GOTOVOM NOVCU

Osnivači privrednog društva ne ostvaruju dobitak po osnovu ulaganja gotovog novca u razmenu za akcije i udele novoosnovanog privrednog društva. Ulog u gotovom novcu privredno društvo unosi u svoje poslovne knjige u nominalnom iznosu. Kompanijskopравnim propisima se, po pravilu, zabranjuje izdavanje kapitala privrednih društava po vrednosti nižoj od emisije (disažio), dok je izdavanje kapitala po vrednosti koja je viša od emisije (ažio) dozvoljeno. S druge strane, osnivači ne moraju odmah da uplate celokupan iznos osnivačkog kapitala.

Najkomplikovaniji slučaj osnivanja privrednog društva unošenjem uloga u gotovom novcu bi bio onaj kada osnivači prilikom osnivanja društva kapitala uplaćuju samo deo osnivačkog kapitala, a osnivački kapital se emituje sa ažiom. U tom slučaju, u aktivni novoosnovanog privrednog društva bismo imali gotov novac i potraživanja po osnovu neuplaćenih udela, a u pasivi ovog društva bi se nalazili osnovni kapital i kapitalne rezerve (Ранковић 1996, 28). Novoosnovano privredno društvo i njegovi osnivači ne ostvaruju nikakav dohodak po osnovu unošenja osnivačkih uloga u gotovom novcu u imovinu novoosnovanog privrednog društva u razmenu za akcije i udele tog privrednog društva. Naime, privredno društvo ne ostvaruje dohodak po osnovu toga što osnivači ili kasniji vlasnici unose uloge u imovinu privrednog društva, jer se unošenje uloga u imovinu privrednog društva ne smatra prihodom privrednog društva. Drugim rečima, kapitalne rezerve (koje su jednake iznosu ažia)

nisu prihod privrednog društva, pa se, prema tome, ne mogu ni oporezovati porezom na dobit.

Dakle, što se tiče unošenja novca, mogli bismo da konstatujemo da ono ne proizvodi nikakve trenutne poreske posledice, jer se promet novca, po pravilu, ne podvrgava oporezivanju ni porezom na dodatu vrednost ni porezom na prenos apsolutnih prava. Međutim, visina uloga u novcu utiče na određivanje cene po kojoj su osnivači stekli udele i akcije u privrednom društvu. Ova cena će imati značaj u budućnosti, i to: *kada osnivači budu otuđili svoje akcije ili udele* po osnovu pozitivne ili negativne razlike između cene po kojoj su osnivači stekli akcije ili udele i cene po kojoj su ih otuđili utvrđuje se kapitalni dobitak ili gubitak za osnivače; ili *prilikom likvidacije privrednog društva* kada će visina uloženog kapitala, odnosno cena po kojoj su akcije i udeli stečeni od privrednog društva koje je izdalo te akcije i udele biti od značaja za utvrđivanje visine likvidacionog viška.

ULOZI U STVARIMA I PRAVIMA

Unošenje uloga u stvarima i pravima u imovinu privrednog društva, kao i unošenje uloga u gotovom novcu, dozvoljeno je prilikom osnivanja svih privrednih društava. Međutim, unošenje uloga u stvarima i pravima u odnosu na unošenje uloga u gotovom novcu prouzrokuje više problema u pogledu određivanja vrednosti uloga i poreskoprog tretmana novoosnovanog privrednog društva i njegovih osnivača. Naime, vrednost uloga u stvarima i pravima nije očigledna kao što je to slučaj sa vrednošću uloga u gotovom novcu, pa je neophodno obezbediti adekvatnu procenu novčane vrednosti stvari i prava unesenih u imovinu privrednog društva. Procenu vrednosti uloga u stvarima i pravima za pojedine oblike privrednih društava mogu izvršiti sami osnivači (obično za društva lica i zatvorena društva kapitala), dok se za otvorena društva kapitala, po pravilu, traži procena ovlašćenog procenjivača. Bilans osnivanja privrednog društva u čiju se imovinu unose ulozi u stvarima i pravima biće složeniji na strani aktive od bilansa osnivanja privrednog društva u koje se unose ulozi u gotovom novcu. Naime, struktura aktivne strane bilansa osnivanja privrednog društva u čiju se imovinu unose ulozi u stvarima i pravima zavisice od strukture stvari i prava koja su unesena kao ulog u imovinu privrednog društva.

Poreskoppravne posledice koje nastaju na nivou novoosnovanog privrednog društva i njegovih osnivača, u vezi s unošenjem osnivačkih uloga u stvarima i pravima u imovinu privrednog društva, posmatraćemo po pojedinim vrstama poreza. Razmotrićemo i poseban slučaj kada osnivački ulog u stvarima i pravima predstavlja poslovnu celinu (skup prava i obaveza) kojom su privredno društvo ili preduzetnik obavljali delatnost.

Postojanje i visina obaveze plaćanja poreza na nivou osnivača privrednog društva zavisni su od: (1) vrste stvari i prava koje se unose kao ulog u imovinu privrednog društva; i (2) poreskopравnih osobina osnivača, odnosno da li se osnivač podvrgava porezu na dohodak građana ili porezu na dobit, da li je osnivač registrovani obveznik za PDV ili nije, i slično. Na nivou novoosnovanog privrednog društva, dva pitanja imaju najveći poreskopравni značaj: (1) stepen u kojem se poresko činjenično stanje u vezi sa ulogom u stvarima i pravima prenosi sa osnivača na društvo; i (2) odgovornost novoosnovanog društva za poreske obaveze osnivača. Razmotrićemo ove probleme prema pojedinim vrstama poreza.

Porez na dohodak i porez na dobit

Problem oporezivanja unošenja osnivačkih uloga u stvarima i pravima u imovinu privrednog društva u zamenu za akcije i udele leži u mogućnosti da osnivači ostvare određen dohodak, odnosno gubitak. Dohodak, odnosno gubitak, mogu da nastanu ukoliko postoji razlika između stvarne vrednosti uložениh stvari i prava u vreme unošenja osnivačkih uloga u imovinu privrednog društva, s jedne strane, i, prema poreskim propisima usklađene, vrednosti po kojoj su ova prava i stvari stekli osnivači, s druge strane. U nastavku izlaganja prikazaćemo rešenje ovog problema u američkom, nemačkom i srpskom pravu.

Sjedinjene Američke Države (SAD). U pravu SAD problem oporezivanja dobitaka koji nastaju prilikom unošenja uloga u stvarima i pravima u imovinu privrednog društva detaljno je regulisan. Pravo SAD ne pravi razliku između unošenja osnivačkih uloga i kasnijeg unošenja uloga u privredno društvo u razmenu za akcije i udele. Postoje određene razlike između poreskopравnog tretmana unošenja uloga u stvarima i pravima u korporacije (fiskalno netransparentna privredna društva), s jedne strane, i unošenja uloga u društva lica (fiskalno transparentna privredna društva), s druge strane.

Ulaganje u korporacije kao unošenje uloga u stvarima i pravima, ali i u gotovom novcu, ne podvrgava se oporezivanju na nivou osnivača, odnosno lica koje posle osnivanja unosi uloge u stvarima i pravima u korporaciju, ukoliko su ispunjena tri uslova.

Prvi uslov – da jedno ili više lica mora izvršiti ulaganje imovine u korporaciju propisan je da bi se istakla razlika koja postoji između sticanja akcija i udela korporacije na tržištu, kada nadoknada za stečene akcije i udele ne ulazi u imovinu korporacije koja je izdala te akcije i udele, nego u imovinu lica koje je prodalo akcije i udele sticaocu, s jedne strane, i sticanja akcija po osnovu ulaganja u imovinu korporacije. Ovaj uslov je ispunjen i u slučaju kada korporacija prodaje svoje sopstvene akcije i udele na tržištu. U sudskoj praksi SAD, pre 1954. godine, postojao je stav da korporacije koje raspolažu sopstvenim akcijama treba da utvrđuju dobitke kao da posluju akcijama druge korporacije. Međutim,

zakonskim izmenama ovaj stav je odbačen (Bittker and Eustice 1994, 60). U trenutku osnivanja korporacije niko ne poseduje akcije i udele u njoj, pa je, s toga, u slučaju osnivanja korporacije ovaj uslov uvek ispunjen.

Drugi uslov – da lica koja su izvršila ulaganje, kao nadoknadu, mogu dobiti samo akcije i udele korporacije u koju su izvršili ulaganje po pravilu je ispunjen prilikom osnivanja, jer korporacija ne poseduje drugu imovinu koju bi mogla dati u zamenu za unesene uloge. Međutim, moguće je da stvari i prava (pogotovo, ako su poslovna celina) budu opterećene obavezama, koje se prenose na novoosnovanu korporaciju. U starijoj američkoj sudskoj praksi ovakvo preuzimanje obaveza bilo je poistovećeno sa davanjem gotovinske nadoknade, ali je zakonskim izmenama prekinuta primena takve sudske prakse. Sada se vrednost uloga u stvarima i pravima umanjuje za vrednost obaveza koje preuzima korporacija, mada je ovo pravilo podvrgnuto određenim izuzecima čiji je cilj sprečavanje izbegavanja poreza.

Prema trećem uslovu lica koja su izvršila ulaganje moraju imati kontrolu nad korporacijom odmah nakon izvršenog ulaganja. Smatra se da je ovaj uslov ispunjen kada, neposredno posle izvršenog ulaganja, jedno ili više lica koja su izvršila to ulaganje imaju vlasništvo nad: (1) najmanje 80% ukupnog kombinovanog prava glasa svih učešća u kapitalu korporacije koja uključuju pravo glasa; i (2) najmanje 80% ukupnog broja svih ostalih učešća u kapitalu korporacije. Po pravilu, ovaj uslov je ispunjen prilikom osnivanja korporacije. Međutim, predviđeni su izuzeci za slučaj zloupotrebe. Naime, ukoliko bi korporaciju osnovali osnivači koji bi uložili prekomerno nesrazmerne uloge, moglo bi se, za poreskoppravne svrhe, smatrati da je osnivač sa neznatnim osnivačkim ulogom stekao učešće u kapitalu drugog osnivača koji ima nesrazmerno veći ulog. Drugim rečima, zanemarilo bi se postojanje postupka osnivanja korporacije, i čitav posao bi se tretirao kao da postoji identitet novoosnovane korporacije i pretežnog ulagača. U ovom slučaju bi osnivač koji je uložio neznatan ulog utvrđivao dohodak kao da je imovinu koju je uneo kao ulog prodao na tržištu.

Poreskoppravne posledice ispunjenja napred navedenih uslova na nivou osnivača korporacije su da: (1) osnivači ne ostvaruju nikakav dohodak po osnovu unošenja uloga u stvarima i pravima u imovinu korporacije u zamenu za akcije i udele te korporacije; (2) nabavna cena akcija i udela koje su osnivači dobili u korporaciji jednaka je, prema poreskim propisima usklađenoj, vrednosti po kojoj su ova prava i stvari stekli osnivači, s tim što se ova vrednost umanjuje za iznos obaveza koje je korporacija preuzela od osnivača u vezi s uložnim stvarima i pravima; i (3) osnivač može sabrati holding period koji je imao pre ulaganja na sredstvima koja su podložna oporezivanju kapitalnih dobitaka sa holding periodom akcija, odnosno udela koje je dobio u korporaciji. Nasuprot, poreskoppravne posledice neispunjenja gore navedenih uslova su da:

(1) osnivači ostvaruju kapitalni dobitak, odnosno dohodak po osnovu poslovanja, u istoj visini, kada se po osnovu prodaje stvari i prava ne utvrđuje kapitalni dobitak, u visini pozitivne razlike između stvarne vrednosti uložениh stvari i prava u vreme unošenja osnivačkih uloga u imovinu korporacije, uvećane za iznos obaveza koje je korporacija preuzela u vezi sa uložениm stvarima i pravima, s jedne strane, i, prema poreskim propisima usklađene, vrednosti po kojoj su ova prava i stvari stekli osnivači; (2) osnivačima nije dozvoljeno utvrđivanje gubitaka; (3) nabavna cena akcija i udela koje su osnivači dobili u korporaciji jednaka je stvarnoj tržišnoj vrednosti stvari i prava koja su unesena kao ulog uvećanoj za iznos obaveza koje je korporacija preuzela u vezi sa uložениm stvarima i pravima; (4) osnivači ne mogu sabirati holding period koji su imali na uložениm sredstvima sa holding periodom u kojem drže stečene akcije, odnosno udele.

S druge strane, korporacija u čiju se imovinu unose ulozi ne stiče oporezivu dobit po osnovu unošenja uloga, bez obzira na to da li se unošenje uloga vrši prilikom osnivanja korporacije ili, kasnije, sve do njene likvidacije. Međutim, budući da prilikom unošenja osnivačkog uloga u korporaciju stvari i prava koji su uneseni kao ulog zadržavaju poresku osnovicu koju su imali kod osnivača, odnosno lica koje vrši ulaganje u korporaciju, s jedne strane, a da je osnovica akcija i udela koje stiče lice koje ulaže stvari i prava jednaka poreskoj osnovici uložениh stvari i prava, s druge strane, dolazi do udvostručavanja dobitka, odnosno gubitka koji bi bio realizovan da su navedene stvari i prava prodane na tržištu u trenutku osnivanja. Prema tome, cena za odlaganje oporezivanja dobitka na stvarima i pravima je dvostruka naplata ovog dobitka i to: (1) kada korporacija otuđi uložene stvari i prava; i (2) kada član korporacije proda akcije, odnosno udele koje je stekao po osnovu ulaganja tih stvari i prava. Ponovimo, korporacija može da sabere holding period koji su imali ulagači pre ulaganja na stvarima koje se podvrgavaju oporezivanju po osnovu kapitalnih dobitaka sa periodom u kojem sama korporacija drži ova sredstva ako su ispunjeni uslovi za odlaganje oporezivanja kapitalnih dobitaka prilikom ulaganja ovih sredstava.

Ulaganje u društva lica podvrgava se određenim specifičnostima u odnosu na ulaganje u korporacije. Prvo, najvažnija razlika je, svakako, to što se ne traži da lice koje vrši ulaganje ima određeni stepen vlasništva nad društvom lica nakon što je u to društvo izvršilo ulaganje. Naime, dovoljan je i neznatan nivo vlasništva nad društvom. Drugo, nema udvostručavanja dobitka po osnovu ulaganja sredstava koja se podvrgavaju oporezivanju po osnovu kapitalnih dobitaka, jer se dobitak oporezuje direktno kod člana društva lica. U poreskom bilansu društva lica uložena sredstva prate se zavisno i od toga koje lice je sredstva uložilo u društvo. Npr. kada u dvočlano društvo lica jedan član uložiti \$100.000, a drugi član uložiti poslovni prostor tržišne vrednosti \$100.000,

sa poreskom osnovicom od \$80.000, članovi su vlasnici po jedne polovine društva lica. Međutim, osnovica za udeo člana koji je uložio poslovni prostor je \$80.000 (poreska osnovica uloženog poslovnog prostora), a osnovica za udeo drugog člana je \$100.000 (uložena gotovina). Ukoliko društvo lica proda poslovni prostor za \$100.000, član koji je uložio poslovni prostor plaća porez po osnovu ostvarenog kapitalnog dobitka od \$20.000 i istovremeno mu se povećava poreska osnovica za udeo koji ima u društvu lica na \$100.000.

Treće, nije jasno da li je dozvoljeno sabiranje holding perioda u periodu pre ulaganja sredstava u društvo lica za lice koje je ta sredstva uložilo ako se sredstva ne sastoje isključivo od sredstava koje podležu oporezivanju kapitalnih dobitaka. Naime, prema američkom poreskom pravu udeli u društvu lica jedinstveno se tretiraju (Karen 1999, 40–41.).

Nemačka. U nemačkom pravu unošenje uloga u stvarima i pravima prilikom osnivanja privrednog društva smatra se, po pravilu, oporezivim pravnim poslom. Međutim, moguće je izvršiti poreski neutralno ulaganje stvari i prava, i to u društvo kapitala i društvo lica. Pod poreski neutralnim ulaganjem stvari i prava podrazumevamo da osnivač ne utvrđuje nikakav oporezivi dohodak po osnovu ulaganja stvari i prava u privredno društvo.

Poreski neutralno ulaganje stvari i prava u *društvo kapitala* moguće je ukoliko se ulog u stvarima i pravima sastoji od: (1) poslovne celine drugog privrednog društva ili preduzetnika; (2) posebnog ogranka (poslovne jedinice) drugog privrednog društva ili preduzetnika; (3) preduzetničkog učešća u društvu lica; i (4) učešća u kapitalu drugog društva kapitala, ako društvo kapitala u koje se vrši ulaganje stiče većinsko pravo glasa u tom drugom društvu kapitala odmah nakon izvršenog ulaganja. Da bi unošenje uloga u stvarima i pravima u imovinu društva kapitala bilo poreski neutralno, ovi ulogi moraju se uneti u poslovne knjige novoosnovanog društva kapitala po vrednostima iz poslovnih knjiga osnivača. Ulozi u stvarima i pravima mogu se uneti u poslovne knjige novoosnovanog društva po bilo kojoj vrednosti koja se nalazi između vrednosti u poslovnim knjigama osnivača i *going concern* vrednosti ovih sredstava, pod uslovom da je *going concern* vrednost viša od vrednosti iz poslovnih knjiga. Međutim, ako se koristi viša vrednost od vrednosti iz poslovnih knjiga, osnivači realizuju dohodak u visini razlike između ove više vrednosti i vrednosti iz poslovnih knjiga. Vrednost po kojoj se sredstva unose u poslovne knjige novoosnovanog društva predstavlja prodajnu cenu za unesene uloge u stvarima i pravima, i istovremeno cenu po kojoj su stečeni udeli, odnosno akcije u novoosnovanom društvu kapitala.

Poreski neutralno ulaganje stvari i prava u *društvo lica* moguće je u slučajevima kada: (1) preduzetnik osniva društvo lica sa drugim licem i ulaže svoju poslovnu imovinu; (2) više preduzetnika ulaže svoju poslovnu

imovinu; i (3) preduzetnici, društva lica i društva kapitala ulažu svoje ogranke (poslovne jedinice) u novoosnovano društvo lica. Poreskopравни tretman ovih ulaganja u potpunosti je analogan gore navedenim ulaganjima u društva kapitala.

Dakle, moglo bi se zaključiti da je u nemačkom poreskom pravu poreski neutralno unošenje uloga u stvarima i pravima moguće samo u slučajevima kada se ovi ulozi sastoje od već postojećih poslovnih celina (ili njihovih ogranaka), drugim rečima, kada ulaganje u stvarima i pravima ima karakter reorganizacije privrednih društava ili udruživanja preduzetnika u privredno društvo.

Srbija. U srpskom poreskom pravu nema posebnih odredaba o tretmanu unošenja uloga u stvarima i pravima u imovinu privrednog društva prilikom osnivanja. Prema tome, moglo bi se zaključiti da se u ovom slučaju primenjuju opšta pravila o utvrđivanju dohotka prilikom otuđivanja imovine, odnosno da se radi o događaju koji je uvek podložan oporezivanju za osnivače privrednog društva. Smatramo da ovakva situacija nije dobra i da može predstavljati smetnju za ulaganje u privredna društva. Ovaj problem je posebno izražen u slučajevima kada se cilj ulaganja ne može postići korišćenjem statusnih promena na koje se primenjuje poreski neutralan režim.

Praksa srpskih poreskih organa u ovom pogledu nije ujednačena. Naime, prema mišljenju Ministarstva finansija br. 430-07-306/2002-04 od 2.10.2002. godine ne smatra se da je izvršen promet uz naknadu u slučaju kada pravno ili fizičko lice izvrši zamenu prava svojine nad udelima i akcijama u privrednom društvu isključivo za akcije i udele drugog privrednog društva. Međutim, Ministarstvo finansija je 29.12.2009. godine dalo mišljenje (br. 413-00-2632/2009-04) prema kojem u slučaju kada obveznik unosi nepokretnost kao ulog u novo privredno društvo i po tom osnovu stiče udeo u kapitalu tog društva radi se o prenosu imovine uz naknadu u smislu zakona (Zakon o porezu na dobit pravnih lica, 2001, čl. 27.). Smatramo da se navedeno mišljenje odnosi i na unošenje uloga u udelima i akcijama u novo privredno društvo. U prilog ovakvom stavu govori i Mišljenje Ministarstva finansija br. 430-07-00134/2008-04 od 14.08.2008 prema kojem se oporezuje konverzija akcija zavisnog privrednog društva u akcije holding društva, bez obzira na to što je naknada data isključivo u akcijama holding društva. Da zaključimo, prema našem mišljenju, aktuelni stav Ministarstva finansija je da se po osnovu ulaganja kapitala privrednog društva u novo privredno društvo može ostvariti kapitalni dobitak koji se podvrgava oporezivanju.

Porez na dodatu vrednost

Porez na dodatu vrednost obračunava se na isporuku dobara i usluga unutar jedne države i uvoz dobara. Zakonom se određuje šta se podrazumeva pod isporukom dobara i usluga i uvozom dobara. Porez na

datumu vrednost može se naplatiti na uloge u stvarima i pravima samo ako je osnivač koji unosi ove uloge obveznik poreza na dodatnu vrednost. Uporednopravno posmatrano, unošenje uloga u stvarima i pravima, koje ne predstavljaju poslovnu celinu, smatra se oporezivom isporukom dobara i usluga i oporezuje se porezom na dodatnu vrednost ukoliko su za oporezivanje ispunjeni ostali zakonski uslovi.

Ulozi u stvarima i pravima koji predstavljaju poslovnu celinu imaju povlašćen tretman u pogledu naplate poreza na dodatnu vrednost. Prikazaćemo nekoliko rešenja ovog problema.

Prvo, *unošenje uloga ne smatra se prometom dobara i usluga* – uporednopravno posmatrano, uobičajeno rešenje koje prihvata i srpsko pravo (Закон о порезу на додатну вредност, 2004, чл.6. ст. 1. тач. 1.). Prema ovom rešenju, ne smatra se prenosom dobara i usluga prenos celokupne ili dela imovine, sa naknadom ili bez naknade, ili kao ulog ako je sticalac poreski obveznik ili tim prenosom postane poreski obveznik i ako produži da obavlja delatnost. Znači, da se unošenje uloga u stvarima i pravima ne bi smatralo prometom dobara i usluga, potrebno je da kumulativno budu ispunjena dva uslova: 1) prenesene stvari i prava predstavljaju poslovnu celinu i sticalac (novoosnovano privredno društvo) nastavlja da prenesenom imovinom obavlja istu delatnost koju je obavljao prenosilac, odnosno osnivač koji je uneo ulog u stvarima i pravima; i 2) novoosnovano društvo je obveznik poreza na dodatnu vrednost ili postaje obveznik poreza na dodatnu vrednost po osnovu unošenja uloga u stvarima i pravima. Takođe, propisano je da se smatra da sticalac stupa na mesto prenosioca (Закон о порезу на додатну вредност, 2004, чл. 6. ст. 2.), što znači da sticalac preuzima i sve neizmirene obaveze prenosioca po osnovu poreza na dodatnu vrednost. Konačno, ne prekidaju se rokovi za obavezu ispravke odbitka prethodnog poreza za zakonom određena osnovna sredstva (Закон о порезу на додатну вредност, 2004, чл.32. ст. 4. и 5.).

Drugo, unošenje uloga smatra se prometom dobara i usluga, ali se propisuje poseban postupak za ispunjenje poreske obaveze, shodno rešenjem iz švajcarskog prava. Prema ovom rešenju, unošenje uloga u stvarima i pravima smatra se prometom dobara i usluga koji podleže naplati poreza na dodatnu vrednost ukoliko su ispunjeni ostali zakonski uslovi za naplatu ovog poreza. Međutim, kada ulog u stvarima i pravima predstavlja poslovnu celinu, osnivač ispunjava poresku obavezu tako što u roku od 30 dana, pismenim putem, obaveštava poreske vlasti da je izvršen oporezivi promet, kao i da su ispunjeni sledeći uslovi: (1) prenesene stvari i prava predstavljaju celinu ili samostalni ogranak delatnosti prenosioca, odnosno osnivača; (2) stvari i prava su preneseni u postupku osnivanja privrednog društva; (3) i prenosilac (osnivač) i sticalac (novoosnovano privredno društvo) obveznici su poreza na dodatnu vrednost (Wuermli 2002, 259).

Porez na prenos apsolutnih prava

Porez na dodatu vrednost nije jedini indirektni porez kojem se može podvrgnuti unošenje osnivačkih uloga u stvarima i pravima. Drugi je porez na prenos apsolutnih prava. Za potrebe ovog rada najznačajnije je pitanje poreskopavnog tretmana unošenja u privredno društvo osnivačkih uloga koji se sastoje od: (1) stvarnih prava na nepokretnostima; (2) prava intelektualne svojine; (3) udela u pravnom licu i hartija od vrednosti. Uporednopravno posmatrano, postoje velike razlike u poreskom tretmanu prenosa apsolutnih prava. Prikazaćemo rešenja koja postoje u pravu Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Severne Irske, te u nemačkom i srpskom pravu.

Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Severne Irske. Prema UK pravu, plaća se posebna taksa (eng. stamp duty) na ugovor, odnosno drugi akt, o prenosu pojedinih vrsta apsolutnih prava, dok se sam prenos apsolutnih prava ne oporezuje. Pravila za naplatu ovih taksa su veoma složena, i nalaze se u velikom broju zakona. Obveznici najčešće pokušavaju da izbegnu plaćanje ovih taksa na dokumenta, tako što ne zaključuju ugovore u pisanoj formi ili tako što zaključuju ugovore u inostranstvu. Međutim, za veliki broj ugovora predviđena je obavezna pismena forma, a ugovori na koje nije plaćena adekvatna taksa ne mogu se upotrebiti u postupcima pred domaćim vlastima. Visina takse zavisi od vrste apsolutnog prava koje se prenosi i visine naknade. Na ugovore kojima se prenose prava intelektualne svojine, iako je predviđena obavezna pismena forma, ne plaća se taksa. Ugovori kojima se prenose akcije i udeli podvrgavaju se taksi u visini od 0,5% od vrednosti ugovorene nadoknade koja se daje za ova prava. Što se tiče stvarnih prava na nepokretnostima, ona se podvrgavaju opštem režimu naplate taksa prema kojem visina takse zavisi od vrednosti nadoknade koja se daje i iznosi 0% (za nadoknade do 60.000 funti), 1% (od 60.001 do 250.000 funti), 3% (od 250.001 do 500.000) do 4% (za nadoknade koje nisu dokumentovane ili koje iznose preko 500.000 funti). Obveznik mora dokazati da ugovor o prenosu nije deo nekog većeg posla, kao i da je vrednost nadoknade ispod predviđenih limita za pojedine tranše (Witty 1999, 9). Takođe, predviđa se značajan broj izuzetaka, među kojima se nalaze i određene reorganizacije privrednih društava, ali u pogledu osnivanja privrednih društava takvi izuzeci nisu predviđeni.

Nemačka. U nemačkom pravu jedini indirektni porez kojem se podvrgava prenos intelektualne svojine je porez na dodatu vrednost. Prema tome, prenos prava intelektualne svojine ne podvrgava se porezu na prenos apsolutnih prava. Međutim, prenos prava svojine na nepokretnostima podvrgava se posebnom porezu na promet nepokretnosti (nem. Grunderwerbsteuer). Osim na prenos stvarnih prava na nepokretnostima, pod određenim uslovima, porez na promet nepokretnosti naplaćuje se i na prenos učešća u privrednim društvima

koja poseduju nepokretnosti u Nemačkoj (Aman, 2001). Unošenje uloga u nepokretnoj imovini prilikom osnivanja privrednog društva, kao i prenos prava svojine na nepokretnostima do kojeg dolazi prilikom statusnih promena privrednih društava, oporezuje se porezom na promet nepokretnosti. Izuzetak od ovog opšteg pravila predstavlja situacija kada član društva lica ulaže nepokretnost u društvo lica, s tim da se ova olakšica gubi ukoliko se članovi u roku od 5 godina od ulaganja nepokretnosti povuku iz društva lica. Promena oblika društva lica u društvo kapitala po dejstvu se izjednačava sa povlačenjem člana društva lica iz društva. Poreska stopa poreza na promet nepokretnosti je 3,5% od poreske osnovice, koja je, po pravilu, jednaka nadoknadi koja se plaća za nepokretnost. U slučaju ulaganja stvarnih prava na nepokretnostima u privredno društvo osnovica se određuje po odredbama posebnog zakona. Ovako određena osnovica iznosi, u proseku, oko 40% tržišne vrednosti nepokretnosti, s tim što ne može biti viša od tržišne vrednosti nepokretnosti (Amann 2001, 74–75). Visinu poreza na prenos apsolutnih prava, po osnovu prijave, utvrđuje nadležni poreski organ. Obveznici poreza na prenos apsolutnih prava su učesnici u poslu kojim se ova prava prenose i odgovaraju zajednički i solidarno za ispunjenje obaveze.

Srbija. U srpskom poreskom pravu prilično je široko i sistematično određen predmet oporezivanja porezom na prenos apsolutnih prava. Naime, naš zakon (Zakon o porezima na imovinu, 2001) u potpunosti je uredio ovu oblast, pa se prema odredbama ovog zakona porezu na prenos apsolutnih prava podvrgava prenos uz naknadu: (1) prava svojine na nepokretnosti; (2) prava intelektualne svojine; (3) prava svojine na upotrebljavanom motornom vozilu – osim na mopedu, motokultivatoru, traktoru i radnoj mašini, upotrebljavanom plovilu, odnosno upotrebljavanom vazduhoplovu na sopstveni pogon osim državnog; (4) prava korišćenja građevinskog zemljišta; (5) prava na eksproprisanoj nepokretnosti, ako se eksproprijacija vrši radi izgradnje stambenih ili privrednih objekata i (6) kod davanja gradskog građevinskog zemljišta u javnoj svojini u zakup na period duži od jedne godine ili na neodređeno vreme radi izgradnje objekata (Закон о порезима на имовину, 2001, чл. 23.).

Obveznik poreza na prenos apsolutnih prava je lice koje prenosi apsolutno pravo, osim za apsolutna prava koja su navedena gore pod (4), (5) i (6). Međutim, lice na koje je apsolutno pravo preneseno odgovara supsidijarno za plaćanje poreske obaveze, osim ako se ugovorom obavezalo da plati porez na prenos apsolutnih prava, kada odgovara solidarno. Poreska obaveza utvrđuje se rešenjem nadležnog poreskog organa. Poreska osnovica je ugovorena cena na dan nastanka poreske obaveze, odnosno tržišna vrednost ako je ugovorena cena niža od tržišne za gore navedena apsolutna prava pod (1), (2) i (3), odnosno tržišna

vrednost na dan nastanka poreske obaveze za apsolutna prava gore navedena od (4), (5) i (6). Poreska stopa je proporcionalna i iznosi 2,5%.

Nakon kraćeg opisa tehnike utvrđivanja i naplate poreza na prenos apsolutnih prava prelazimo na pitanje koje nas najviše interesuje, odnosno da li se porez na prenos apsolutnih prava plaća na unošenja uloga u stvarima i pravima prilikom osnivanja privrednog društva? Odgovor na ovo pitanje, moramo primetiti, izaziva određen stepen začuđenosti, jer se porez na prenos apsolutnih prava ne plaća samo: „...kod ulaganja apsolutnih prava u kapital *akcionarskog društva, odnosno društva sa ograničenom odgovornošću...*“ (Закон о порезима на имовину, 2001, чл. 31. ст. 1. тач. 3.). Smatramo da je, u cilju podsticanja ulaganja, potpuno prihvatljivo da se ulog u stvarima i pravima oslobodi plaćanja poreza na prenos apsolutnih prava prilikom ulaganja u kapital akcionarskog društva i društva sa ograničenom odgovornošću. Međutim, nije jasno zbog čega se ovo pravilo ne proširi i na društva lica. Smatramo da ne postoje ni kompanijskopravni ni poreskopravni razlozi za ovakvu diskriminaciju ulaganja u društva lica, odnosno favorizovanja ulaganja u društva kapitala. Društva lica, s jedne strane, prema srpskim kompanijskopравnim propisima, imaju svojstvo pravnog lica i imovinu koja je odvojena od imovine vlasnika; s druge strane, prema srpskim poreskopравnim propisima, društvo lica i raspodela dobiti koju vrši društvo lica podvrgavaju se istom poreskom režimu kao i društvo kapitala i raspodela dobiti koju vrši društvo kapitala, drugim rečima, i društva lica su fiskalno netransparentna kao i društva kapitala. Da zaključimo, prema našem mišljenju, trebalo bi izmeniti član 31. stav 1. tačka 3. ZPI, i oslobodjenje od plaćanja poreza na prenos apsolutnih prava proširiti na ulaganja u sva privredna društva.

ZPI ne predviđa oslobađanje od plaćanja poreza na prenos apsolutnih prava u slučaju reorganizacije privrednih društava. Međutim, kada se ima u vidu da je *prenos uz naknadu* osnov za naplatu poreza na prenos apsolutnih prava, a da je članom 24. stav 1. tačka 3a) ZPI određeno da se prenosom uz naknadu smatra i: „prenos celokupne imovine pravnog lica, odnosno dela imovine iz člana 23. ovog zakona, u slučaju statusne promene u skladu sa zakonom kojim se uređuju privredna društva, ako su akcionari ili članovi pravnog lica koje prenosi imovinu (pravni prethodnik), uz naknadu u obliku akcija ili udela u pravnom sledbeniku, dobili i novčanu naknadu koja prelazi 10% nominalne vrednosti akcija, odnosno udela ili njihove računovodstvene vrednosti ako su bez nominalne vrednosti“, očigledno je da se prenos imovine u slučaju statusnih promena privrednih društva ne oporezuje porezom na prenos apsolutnih prava ukoliko je statusna promena izvršena u skladu sa zakonom kojim se uređuju privredna društva. Prema tome, statusna promena izvršena u skladu sa zakonom kojim se uređuju privredna društva ne može biti osnov za naplatu poreza na prenos apsolutnih prava od:

(1) privrednih društava koja učestvuju u statusnoj promeni – nema prenosa imovine uz naknadu; i (2) članova privrednih društva koja učestvuju u statusnoj promeni – prenos apsolutnih prava na akcijama i udelima privrednih društava ne podvrgava se porezu na prenos apsolutnih prava. Navedeni poreskopравни tretman statusnih promena definisan je izmenama ZPI iz 2009. godine, čime su, po našem mišljenju, na adekvatan način, otklonjene nedoumice koje su prethodno postojale.

ULOZI U RADU I USLUGAMA

Uporednopravno posmatrano, ulozi u radu i uslugama, po pravilu, nemaju povlašćen poreski tretman. Naime, ulozi u radu i uslugama podvrgavaju se opštem režimu oporezivanja za određenu vrstu rada i usluga. Ovo pravilo se odnosi na sve vrste poreza kojima se rad i usluge oporezuju.

U pravu SAD postoji detaljna i specifična regulativa u pogledu oporezivanja dohotka po osnovu unošenja uloga u radu i uslugama u imovinu privrednog društva. Naime, videćemo da unošenje uloga u radu i uslugama može uticati i na oporezivost unošenja uloga u stvarima i pravima. U nastavku izlaganja prikazaćemo ovu regulativu u kratkim crtama, zavisno od toga da li se ulaganje vrši u: (1) korporaciju, odnosno fiskalno netransparentno privredno društvo; ili (2) društvo lica, odnosno fiskalno transparentno privredno društvo.

Ulaganje u korporaciju

Prema poreskim propisima SAD, ulozi u radu i uslugama ne smatraju se prenosom imovine i na nivou lica koje je izvršilo ulaganje podvrgavaju se oporezivanju odmah, a ne naknadno, kada osnivač, odnosno drugo lice koje vrši ulaganje otuđi akcije i udele koje je steklo po osnovu uloženog rada i usluga. Međutim, kada se istovremeno u imovinu privrednog društva unose ulozi u radu i uslugama, s jedne strane, i ulozi u gotovom novcu, stvarima i pravima, s druge strane, oporezivost uloga u stvarima i pravima zavisi od toga da li osnivači, odnosno druga lica, koja unose uloge u novcu, stvarima i pravima imaju kontrolu nad privrednim društvom u čiju imovinu su uneli uloge. Drugim rečima, ulozi lica koji unose uloge u radu i uslugama ne uzimaju se u obzir prilikom utvrđivanja postojanja kontrole nad privrednim društvom.

Kada lice koje unosi uloge u novcu, stvarima i pravima, takođe, dobija deo akcija, odnosno udela u privrednom društvu po osnovu unošenja uloga u radu i uslugama, sve akcije i udeli koje to lice dobije se uzimaju u obzir prilikom utvrđivanja postojanja kontrole nad privrednim društvom neposredno nakon izvršenog ulaganja. Međutim, ako je vrednost uloga u novcu, stvarima i pravima neznatna u odnosu na ulog u radu i uslugama, čak ni udeli i akcije koji su dobijeni po osnovu uloga u

novcu, stvarima i pravima neće se uzimati u obzir prilikom utvrđivanja postojanja kontrole nad privrednim društvom u koje je izvršeno ulaganje (Bittker, 1994).

Ulaganje u društva lica

U pravu SAD poreski tretman unošenja uloga u radu i uslugama u društva lica komplikovaniji je od poreskopavnog tretmana kojem se podvrgava unošenje uloga u radu i uslugama u koporacije. U osnovi, poreskopavni tretman unošenja uloga u radu i uslugama u društva lica zavisi od karaktera udela društva lica koje je, u zamenu za rad i usluge, primio investitor, odnosno član društva lica. Član društva lica može primiti dve osnovne vrste udela: (1) udele po osnovu kojih ima pravo na učešće u celokupnoj imovini društva lica – kapitalni udeli; i (2) udele po osnovu kojih ima pravo samo na učešće u budućim dobitima društva lica – udeli u dobiti. U slučaju sumnje o kojoj vrsti udela se, u konkretnom slučaju, radi, proveru se vrši putem tzv. testa konstruktivne likvidacije. Ovim testom utvrđuje se da li bi član, po osnovu dobijenog uloga, imao pravo da dobije deo imovine društva lica kada bi se izvršila likvidacija društva neposredno pošto je ulaganje izvršio član koji je dobio ulog čiji karakter je sporan. Ukoliko bi član imao pravo na učešće u imovini privrednog društva, prema testu konstruktivne likvidacije, udeo koji je član dobio u društvu bi se smatrao kapitalnim udelom.

Kapitalni ulog kao nadoknada

Kada lice koje uloži rad i usluge u društvo lica, zauzvrat, dobije kapitalno učešće u tom društvu lica, lice koje je izvršilo ulaganje oporezuje se na ostvarenu dobit u visini tržišne vrednosti izvršenog rada, odnosno pruženih usluga. S druge strane, društvo lica može umanjiti svoj oporezivi dobitak u vrednosti primljenog rada, odnosno usluga. Zapravo, ovde se koristi fikcija da je društvo lica isplatilo nadoknadu za izvršeni rad i pružene usluge licu koje je izvršilo ulaganje, a da je ovo lice odmah izvršilo ulaganje ove nadoknade u društvo lica. Društvo lica ne ostvaruje nikakvu dobit po osnovu toga što je u to društvo lica izvršeno ulaganje u radu i uslugama. Naime, čak i kada se imovina tog društva lica sastoji od imovine čija je stvarna vrednost viša od poreske vrednosti, društvo lica ne ostvaruje dobit po osnovu fiktivnog prenosa dela ove imovine na novog člana i ponovnog ulaganja te iste imovine.

Udeo u dobiti kao nadoknada

Administrativna praksa u SAD bila je veoma neujednačena dok Služba unutrašnjih prihoda (*Internal Revenue Service*) nije izdala uputstvo pod kojim uslovima će se smatrati da unošenje uloga u radu i uslugama u zamenu za udeo u dobiti nije oporezivo (Rev. Proc. 93–27.).

Prema ovom uputstvu, unošenje uloga u radu i uslugama u društvo lica nije oporezivo ako su ispunjeni sledeći uslovi: (1) lice koje pruža usluge ili obavlja rad u zamenu za udeo u dobiti društva lica mora navedene usluge pružati ili obavljati rad za društvo lica od kojeg je dobilo udeo u dobiti, odnosno u korist ovog društva; (2) lice obavlja rad ili pruža usluge u svojstvu člana društva, odnosno u cilju da ovo svojstvo stekne; (3) lice koje obavlja rad ili pruža usluge ne sme otuđiti primljeni udeo u dobiti društva najmanje dve godine; (4) udeo u dobiti ne sme se odnositi na suštinski određeno i predvidljivo sticanje dobiti, kao što je dohodak po osnovu hartija od vrednosti ili lizinga sa malim stepenom rizika; i (5) društvo lica ne sme biti javno društvo lica.

Ovako osmišljen poreski tretman ulaganja rada i usluga u društva lica čini ga posebno privlačnim i prilagodljivim. Moguće je, na primer, prilikom osnivanja društva lica ugovoriti da lica koja ulažu gotovinu ili drugu imovinu imaju pravo na povraćaj ovih sredstava, a da se dobitak koji se posle toga ostvari deli ravnopravno na članove koji su uložili rad i usluge i članove koji su uložili gotovinu ili drugu imovinu. Očigledno je da bi se na ovaj način značajan deo preduzetničkog rizika preneo na člana društva lica koji ulaže rad i usluge, što podrazumeva i značajnu nagradu u budućnosti ukoliko društvo lica bude sticalo veliku dobit.

LITERATURA

- Васиљевић, М. (2006). *Компанијско право: право привредних друштава Србије и ЕУ*. Београд.
- Ранковић, Ј. (1996). *Специјални биланси*. Београд: Проинком.
- Bittker, B. - Eustice, J. (1994). *Federal Income Taxation of Corporations and Shareholders*, 6th ed., Warren Gorham Lamont, Boston.
- Burke, K. C. (1999). *Federal Income Taxation of Partners and Partnerships*. West Group, St. Paul, Minn.
- Planning, S. (2001) *Tolley's Company Acquisitions Handbook*, 6th Ed., Tolley, Croydon.
- Wuermli, R. J. (2002). Mergers and Acquisitions in Switzerland. *International Bureau of Fiscal Documentation*, Amsterdam.
- Witty, H. (1999). *International Aspects of Stamp Duty*. у: Dixon, John – Finney, Malcom, Tolley's International Corporate Tax Planning, Tolley, Croyden.
- Amann, R. (Ed.). (2001). *German Tax Guide*. Luchterhand, Kluwer Law International, Neuwied, Krefeld, The Hague.
- Закон о привредним друштвима, Службени гласник РС. Бр. 36 (2011).
- Закон о порезу на добит правних лица, Службени гласник РС. Бр. 25 (2001).
- Закон о порезу на додату вредност Службени гласник РС. Бр. 84 (2004).
- Закон о порезима на имовину, Службени гласник РС. Бр. 26 (2001).

Bratislav Stanković, State University of Novi Pazar, Department of Law Sciences,
Novi Pazar
Dragan Demirović

CORPORATE LEGAL AND TAX TREATMENT OF LEGAL ENTRY INTO THE ROLE OF COMPANY

Summary

Differences in the degree of responsibility that the owners have for the company's obligations are one of the main reasons for the existence of different rules regarding the minimum amount and type of the initial share capital. If the owners of a company have an unlimited joint liability for the company's obligations, the significance of the company's separate assets is lessened compared to the case when the owner's liabilities are limited to the stake the owner has in the company. The different significance that the company's assets have for partnerships (whose owners have an unlimited liability for the obligations of the company) from that of corporations (whose owners have a limited liability to the amount of contributions to the company) led to a more flexible set of rules governing the amount and structure of the initial share capital for partnerships from the rules governing the amount and structure of the share capital for corporations.

In essence, all contributions to the company's initial share capital could be divided into contributions in cash, contributions in kind or contribution in personal services. Contributions in cash are allowed for establishing all types of companies. In a certain number of jurisdictions a minimum amount for the contribution in cash is set, or a ratio between contributions in cash and in kind is determined for certain types of corporations. Contributions in cash are entered in the financial statements of the company in their nominal value and there is no need to make an evaluation of these contributions. Contributions in kind are allowed, as well as contributions in cash, for establishing all types of companies. Unlike contributions in cash, contributions in kind are subject to evaluations in order to determine their cash value. With respect to the contributions in personal services, limitations are often prescribed, considering that this type of contributions is not suitable for evaluation at the moment it was made.

For determining the tax treatment of a contribution to the company's share capital, the following issues are the most important: first, the tax treatment of the income which is considered to be received by the owners of a newly established company and by the newly established company itself on the base of the exchange of the contributed assets for shares of the newly established company; and second, the tax treatment of the supply of goods and services to the company as a contribution in kind. Contribution in cash does not trigger any immediate tax consequences, considering that the supply of cash is generally not subject to value added tax or transfer taxes.

The existence and the amount of tax liability based on a contribution in kind depends on: (1) the type of assets and rights contributed in the share capital of a company, and (2) the tax type of the founder, i.e. whether the founder is subject to personal or corporate income tax, whether the founder is registered for VAT or not, and the like. Regarding the company to which the contributions in kind are made, two issues are of great tax significance: (1) the degree to which the factual tax state connected to the taxation of assets and rights is transferred from the founder to the company; and (2) responsibilities of the newly founded company for the founder's tax liabilities. In this context, a question is raised whether a contribution to a company should be taxed according to: (1) general rules; or (2) special rules aimed at providing incentives for investments. Based on a comparative analysis of regulations from mul-

tiple countries, as well as Serbian regulations, it can be concluded that tax incentives for establishing companies should be prescribed. On the other hand, from a comparative law perspective, tax incentives are generally not provided for contributions in personal services as such contributions are subject to a general tax regime prescribed for that type of services. This rule covers all types of taxes to which personal services are subject.

